

FACTSHEET SPECIFIEKE SIGNALLEN

in de mondzorg en tandheelkundige verwaarlozing

1. WAAROM EEN FACTSHEET OVER DE MELDCODE IN DE MONDZORG?

Tandartsen en andere professionals in de mondzorg zien hun patiënten vaak regelmatig, ook als de patiënt geen klachten heeft en in een (relatief) goede gezondheid verkeert. Zij kunnen daarom in en om de mond signalen van mishandeling tegenkomen. Daarnaast is tandheelkundige verwaarlozing een zeer specifieke vorm van mishandeling. Er wordt gesproken van tandheelkundige verwaarlozing als een ouder of voogd, ondanks het ontvangen van tandheelkundige adviezen, faalt in het uit (laten) voeren van noodzakelijke zorg en/of behandelingen. Deze noodzakelijke zorg en/of behandelingen zijn van essentieel belang voor het waarborgen van het mondgezondheidsniveau waarbij er sprake is van een pijn- en infectievrije mond met een adequate functie.

2. ROL MONDZORG

➤ 2.1 Specifieke rol mondzorgprofessional bij kinderen

Ouders/verzorgers van mishandelde kinderen wisselen vaker dan anderen van huisarts. Uit onderzoek blijkt echter dat ze wel bij hun tandarts blijven. Mondzorgprofessionals kunnen door hun periodieke contacten met het gezin een belangrijke rol spelen bij de signalering van kindermishandeling.

➤ 2.2 Specifieke rol mondzorgprofessional bij ouderen

Als een oudere zijn tandartsrekening niet meer kan betalen omdat hij schulden heeft, en daar voorheen nooit aanwijzingen voor waren, kan dat een signaal van uitbuiting zijn. Wees ook alert als naasten het niet nodig vinden dat de oudere een (minimale) tandheelkundige behandeling krijgt. Met alle gevolgen van dien. Als een capabele oudere verboden wordt om zelf zijn professionele contacten, zoals die met de tandarts, te onderhouden of zijn eigen post niet mag inzien, kan dat duiden op schending van rechten. Dit is ook een vorm van ouderenmishandeling.

3. SIGNALLEN

➤ 3.1 Specifieke signalen in het hoofd/halsgebied van fysiek geweld en seksueel misbruik (alle leeftijden)

- tandletsels, fracturen;
- laceratie lipbandje/omslagplooï. (Beschadigingen aan de lipbandjes hoeven, in tegenstelling tot wat eerder gedacht werd, niet altijd te wijzen op misbruik. Blijf hier echter wel alert op.);
- onverklaarbaar erytheem of petechiën op het palatum, condylomata acuminata;
- veranderingen in gedrag (ontwikkeling van een kokhalsreflex terwijl daar voorheen geen sprake van was, mond stevig gesloten houden terwijl daar eerst geen sprake van was).

➤ 3.2 Signalen van mogelijke tandheelkundige verwaarlozing (alle leeftijden)

- bezoekt de mondzorgprofessional alleen in geval van klachten en heeft geen bevredigende verklaring voor deze frequentie. Kinderen met een beugel bezoeken de orthodontist met een te lage frequentie, uitgebreide cariës kan hiervan het gevolg zijn;
- noodzakelijke tandheelkundige behandelingen worden de patiënt onthouden;
- heeft meerdere voor de leek zichtbare, onbehandelde carieuze laesies die geen onderdeel zijn (geweest) van een tandheelkundig behandelplan;
- heeft zichtbare symptomen van persisterende onvoldoende mondhygiëne (voor de leek zichtbare tandplaque en/of voedselresten).

➤ 3.3 Specifieke rol mondzorgprofessional bij kinderen

Vlekken en kneuzingen aan de oren zijn zelden per ongeluk, zeker als zij tweezijdig worden aangetroffen. Wees ook alert op letsels in het halsgebied. Wurging en hard knijpen kunnen leiden tot kleine (paarsachtige) bloedingen in de huid. Beschadigingen in de mond en keelholte als gevolg van mishandeling kunnen ontstaan door een klap, door geforceerd of gedwongen eten of door seksueel geweld. Let op de aanwezigheid van wondvocht/ontstekingsvocht, weefselverscheuring, blauwe plekken en puntbloedingen bij de lipbandjes aan de binnenzijde van de lippen en in de keel.

4. RISICOFACTOREN

Er zijn geen specifieke risicofactoren, anders dan genoemd in de KNMG Meldcode.

5. GEVOLGEN VAN VERWAARLOZING VAN DE MONDZORG

De gevolgen van verwaarlozing van mondzorg kunnen ingrijpend zijn. Zo kan:

- normaal eten moeilijk of zelfs onmogelijk worden;
- er chronische pijn ontstaan;
- de weerstand ernstig ondermijnd worden door het ontstaan van ontstekingen;
- bij kinderen een vertraging in de groei of de ontwikkeling optreden;
- er sprake zijn van parodontale problemen, met gevolgen voor algehele gezondheid en kwaliteit van leven.

6. AANDACHTSPUNTEN BIJ DIT TYPE GEWELD EN HET DOORLOPEN VAN DE 5 STAPPEN

Gevolgen van tandheelkundige verwaarlozing kunnen blijven bestaan, ook nadat de verwaarlozing gestopt is. Het is daarom van groot belang bij (nieuwe) patiënten altijd door te vragen naar de reden van de symptomen en de huidige situatie. Constateer je dat de verzorger de zorg voor het gebit adequaat oppakt en er hulp gezocht wordt voor het probleem, dan is er geen sprake van verwaarlozing in het kader van de Meldcode Kindermishandeling en huiselijk geweld. Blijf wel alert op signalen daarvan. Tandheelkundige verwaarlozing kan een aanwijzing zijn voor andere vormen van verwaarlozing of mishandeling.

7. AANDACHTSPUNTEN BIJ DIT TYPE GEWELD EN HET DOORLOPEN VAN DE 5 STAPPEN

- Als er sprake is van fysieke mishandeling, betreft dat vaak (meer dan de helft) het hoofd/halsgebied.
- Tandheelkundige verwaarlozing bij kinderen wordt regelmatig gezien door tandartsen.

8. ADVIES/MELDEN

Voor medewerkers in de mondzorg:

Ga het gesprek aan met de betrokkenen en/of diens ouders, verzorgers. Vaak is onwetendheid een belangrijke oorzaak van tandheelkundige verwaarlozing. Vraag eventueel advies bij Veilig Thuis en vraag naar een vertrouwensarts.

Voor anderen:

Constateer je problemen in de mond en ben je niet werkzaam in de mondzorg? Vraag dan advies bij de tandarts van de betrokkene(n) of informeer bij Veilig Thuis naar een tandheelkundig adviseur.

